

У. Хравченко

Для мей -
все!

УЛЯНА КРАВЧЕНКО
0.289.
ДЛЯ НЕЇ_ВСЕ!
ПОЕЗІЇ.

КОЛОМІЯ, 1931.
ЗАГАЛЬНА КНИГОЗБІРНЯ 2. 28.

Високоповажану -

В. Миротимскому -

Знаменитому -

Уляна Кравченко

Уляна Кравченко: Твори II.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

Т В О Р И

ТОМ II.

ВИДАННЕ „ЗАГАЛЬНОЇ КНИГОЗБІРНИЇ“
в КОЛОМИЇ.

06 10 34658
УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

Для Неї - все!

Збірка поезій.

10.289
Львів. Бібліотека
АН. УРСР

Львів. Бібліотека
Збірка поезій
Уляна Кравченко

КОЛОМІЯ, 1931.

Накладом „ЗАГАЛЬНОЇ КНИГОЗБІРНІ“.

Ш 5(2у) 5-65я 44

Copyright by Ulana Krawchenko
Peremyshl 1931.

З друкарні Вільгельма Бравнера в Коломиї.

Переднє слівце.

Забираючись ладити нову збірку поезій Уляни Кравченко, вирішила редакція „Загальної Книгозбірні“ в порозумінні з Поеткою впорядкувати повне видання її поетичних творів в кількох томах. *Перший* том уже готовий: виповняють його видані досі збірки поезій:

1. „Prima vera“ (друге видання з 1925 р.),
2. „На новий шлях“ (друге видання з 1928 р.),
3. „В житті є щось“ (1929) і 4. „На визвольному шляху“, віршовані сценічні картини (1930).

При найближчому передруку збірки „Prima vera“ зазначиться се в заголовному листку й подасться в Передмові докладну життєпись Письменниці з оглядом та оцінкою її поетичної творчості, яку в попередньому виданні подано при кінці збірки*).

*) Хто бажав би мати перший том творів, опрацьований в полотно з золотими витисками на хребті, вже тепер, зволить звернутися до редакції „Заг. Книгозбірні“ — Коломия.

Збіркою „Для Неї — все!“ починаємо *другий* том її творів. За сею збіркою підуть дальші з черговою пагінацією (заголовків поки що не подаємо); разом із цією творити муть книжку величини першого тому.

Дальші томи виповнять прозові писання письменниці, що досі спочивають у рукописі.

* * *

На зміст збірки „Для Неї — все!“ складаються вибрані поезії останніх десятиліть (від 1905 р.), пронизані одною великою ідеєю, висловленою ляпідарно в заголовку: всі духові й тілесні сили, всі засоби моральні й матеріальні, всі мрії й праця цілого життя — все для Неї, для рідної України. Пізнавши в молодих літах свій народ, Уляна Кравченко прилягла до нього цілою своєю істотою й без уваги на особисту долю сплела своє життя з його буттем. З розвитком національно-політичної свідомости розгорталася й її велика любов та обнімала цілу Україну, її минуле, сучасне й майбутнє. Наслухуючи пильно за биттем народнього живчика в переломових десятиліттях нашої доби, пережила й переболіла Поемка цілу трагедію народу від перших моментів *таємного гомону* грізного ка-

таклізму, що здавна звисав над Європою і грянув на неї 1914 р. І те, що діялося на наших землях *inter alia*: відродження державницької думки, що її виразником стало українське Січове Стрілецтво, його розмах, вершини й трагічний упадок, а далі небувалий розвал Української Держави, здвигненої революційною хвилею, та не закріпленої творчим розумом і любов'ю аж до саможертви; вкінці те, що переживає народ *після бурі*... — все те глибоко вражало й ранило любляче серце нашої Поетки. Її душа відзивалася гомоном радощів, надій, смутку й болю, кликала до діла, звеличувала подвиги, в трагічних моментах піддержувала захитану віру, проганяла туман отруйної зневіри, взивала до праці, до жертви, а все — для Неї!

Трохи не всі поезії, зібрані в цій збірці, були вже друковані по різних наших журналах, альманахах, календарях і часописах (для орієнтації подаємо у змісті при кожній поезії, коли її написано та де надруковано); тільки дуже мало друкується тут уперше. Однак щойно зібрані разом у хронологічному порядку дають читачеві нагоду пізнати й заглибитися в ланцюг переживань, вражень і почувань схвильованої душі нашої Поетки. Зі строф збірки, складених щирою, образистою

мовою, ляпідарним стилем, переважно рішучим мужнім ритмом, як і частинок, писаних ладом невязаним, віє животворним теплом любови до Рідного Краю й віри в його велике майбутнє, як із безсмертного „Кобзаря“. Воно входить у нашу душу, переймає нас промінням надії на краще й закріплює до творчої праці — для Неї... Кожен читач, старий чи молодий, спрагнений ідеалів, та инколи бентежений дешевими блискучками матеріалістичного світогляду, що нехтує національними ідеалами — одинокою тривкою підвалиною всебічного розвитку народніх мас — найде в цій збірці джерело здорової цілющої води.

Велика любов і віра творить чуда. Одно і друге сплітається в основний акорд збірки „Для Неї — все!“ О, коби вона попала до рук нашого масового читача й запалила його душу негасимим полум'ям віри в перемогу нашої Правди та влила в серце живу струю благодатного творчого оптимізму.

Д. Николишин.

Космач, 4. серпня 1931 р.

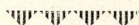
ЗМІСТ:

У днях найкращих... („Жін. Доля“ 1927)	ст. 3
Таємний гомін: „	5
Часом на срібні хвилі океанів... (Руслан, ЛНВ.1905) „	5
О, Україно! Ти одна на світі... (Ч.113 Тов.Педаг.) „	7
Україно! (Укр. Слово 5. 12. 1915)	8
За сум безмежний і за кров проляту... (Руслан) „	9
Звенюм неначе ми... (Свобідна думка, 1931) . . . „	10
А правда в кожного своя... (Солець, 1910. Руслан) „	12
В дождіванні І. (Солець, 1911. Руслан)	14
„ II. „	16
Покриє тлінь мій темний гріб (С.,1911. Руслан) . „	18
Про Неї не тому я не говорю (Солець, 1912) . . „	19
Давно приспала тишина усіх (Солець, весна 1914) „	20
Inter arma: „	23
О, пісне, (Укр. Слово, 1915)	23
Співати вам? (Укр. Слово, 1915)	24
Всі Ви мої! (Укр. Слово, 25 XI. 1915)	26
Клониться душа моя... (Укр. Слово, 1915	28
<u>Співати вам...</u> З. повені блесків (Укр. Слово, 1915) „	29
Линь лунай, мся пісне... (Укр. Слово, 25. XII. 1915) „	33
Пісня (Солець, май 1915)	35
Орді з півночі. (Солець, 1915)	36
Маківка (Солець, май 1915; „Жін. Доля“ 1930 . „	37

стор.

На стрілецьку нуту : І. Орле Отамане (С., 1915; У.С.) „	38
„ ІІ Вдягнувся птах (С., май 1916) „	40
Присвята Артистці-Малярці О. Кульчицькій . . . „	42
Розвідчиця (Альманах „Ж. Долі“ 1930) . . . „	44
В поході (Альманах „Ж. Долі“ 1930) . . . „	47
Хоч над нами бурі шум (Солець, 1916) . . . „	50
По боях за Лисоню „ . . . „	51
Гарчать гармати „ . . . „	53
Співати вам? І де той спів... (С., 1916; Укр. Сл.) „	55
Молитва 3. III. 1918 (Укр. Сл. і кален. „Просв.“ 1920) „	56
Pontos Axeinos . . . „	57
Дні в стражданні гордім... (С., 1918; „Ж. Д.“ 1929) „	59
Під Крутами (Солець, 1918) . . . „	61
Мов фонтан (падолист 1918) . . . „	63
Вітри осені, гей, чули? (падолист 1918) . . . „	65
З пісень летунів: І. Гей! Вина... „	66
ІІ. З піснею на устах . . . „	68
ІІІ. Гей, над сонні гори (С., січень 1919; „Дрог. лист.“ „	69
Останній лет Дмитра В.: І. Просторами . . . „	70
ІІ. Мерегтить світляна смуга (4. VIII. 1919; „Ж. Д.“) „	72
XXII. І. МСМХІХ. Подайте вість... (С., 1919; „Ж. Д.“) „	73
„ То не сон. (С., січ. 1919; „Ж. Д.“ 1929) „	75
Пісня Зеленівців (Солець 1918) . . . „	78
Пісня чорношличників (Солець 1918) . . . „	79
Кажеш, що плачеш... (С., 1919; „Дрогоб. Лист.“) „	80
Йде туга... (Солець 1919; „Укр. Слово“) . . . „	82
Туга („Укр. Слово“) . . . „	83
Коли спокою день настане („Укр. Слово“) . . . „	84
В зимовий вечір („Укр. Слово“ і „Від. Календар“) „	85
Жалі матери („Ж. Д.“ 1930) . . . „	87
Мельодія одна лунає в тишині (Солець 1919) . . „	89

	стор.
Поклін борцям (Перемишль 1921; „Укр. Г.“ 1931) „	91
Після бурі...	93
Де тут краса? (Перемишль 1922; „Укр. Голос“ 1924 і „Ж. Д.“ 1927) „	93
Світло правди шлях нам стелить („Ж. Д.“ 1929) „	95
Не сумуй і не скигли („Ж. Д.“ 1926, ч. 5) . . . „	96
Не говори мені (Перемишль; Альман. „Ж. Д.“ 1929) „	97
Пісня поворотних засланців (Перемишль 1922; Альм. „Ж. Д.“ 1929) „	98
Благовіщення („Укр. Голос“ 1923) „	99
Просфорою ділюся з вами („Ж. Д.“ 1929 ч. 1.) „	102
Весна!... І зимовий скінчився сон (Ж. Д.“ 1929 ч. 9.) „	104
Над овидом (Перемишль 1925; „Укр. Голос“) . . „	106
Тіни мовлять („Нова Хата“ 1928 ч. 11.) „	108
МСМХVІІІ · МСМХХVІІІ. Спогад („Ж. Д.“ 1928 ч. 21.) „	109
І. ІХ. В той день... („Ж. Д.“ 1928 ч. 21.) „	111
На спомин 22. січня 1918 („Ж. Д.“ 1930 ч. 3) „	113
10. 7. 1709 — 10. 7. 1929 („Ж. Д.“ 1930) „	114
Жанна д'Арк („Нова Хата“ 1929) „	116
Маківка („Ж. Д.“ 1930) „	118
Надлітають як ті птахи („Вісти з Лугу“ ч. 6. 1931) „	120
А маків цвіт... („Ж. Д.“ 1931 ч. 27.) „	121
Свято пісні („Ж. Д.“) „	122
О, книго ти наша (Альман. „Ж. Д.“ 1929.) . . . „	123
Наша книга „ „	125
Звенить у серці (Альм. „Ж. Д.“ 1930 „	127

Errata:

- ст. 19. ряд. 12. зам. „збройня“ має бути „збройна“.
- „ 24. „ 12. kropку направити на запинку.
- „ 24. „ 14. після „своїх“ поставити запинку.
- „ 44. „ 6. зам. „святе є“ має бути „святеє“.
- „ 45. „ останній — початкове **а** змінити на **я**.
- „ 76. „ 5. здол. запинку на кінці зчеркнути.
- „ 92. „ 2. здол. по слові „Борцям“ поставити
[запинку.]

Для Неї - все!

Errol

19 Jan 12 Jan 16 Jan 20 Jan 24 Jan 28 Jan 31 Jan 3
12 Jan 16 Jan 20 Jan 24 Jan 28 Jan 31 Jan 3
12 Jan 16 Jan 20 Jan 24 Jan 28 Jan 31 Jan 3
12 Jan 16 Jan 20 Jan 24 Jan 28 Jan 31 Jan 3

У днях найкращих... на весні
захоплене Тобою—серце
вбирала я у цвіти запашні,
вбирала в блиски золоті,
щоб ізложити — наче скарб — Тобі
у жертву...

Прийшли безсоняшні імлісті дні:
цвіт — не один — у холоді поблід
і не доспів у зрілий плід...
Все ж серця цвіти весняні,
я, Україно, віддала Тобі!

Таємний гомін.

Часом на срібні хвилі океанів
над безвістю глибин лягає тиша,
така німа, що в ній і легіт мовкне,
ясна, а все ж таки лячна, могутня,
що вже величністю вбива своєю,
задержує без руху кораблі.
Часом — отак — як тишина на хвилі —
паде на кволе серце мертвота,
коли зневіри-знеохоти демон
в утомлене ярмом неволі серце
тяжкий, мов сутінь смерти, кине сумнів.
Як тиша корабель, держить без руху
і каже нидіти йому без лету
і звільна міць його зідає, наче ржа...
В такі то дні вся ясність серця гасне,
німіє втіх і болів земних спогад,
все вяне в нім, як лист у пізну осінь,
і серце спить без мрій і без бажання,
немов у вічному сні... у домовині...
З кличів, що то живих у бій ведуть,
та з лютих зазерюх, що світом трусять,
ніщо, здається, відгуку немає.
В такії дні щеза й твій образ, милий,
рожеві спогади беруться млою
і чар пісень і любий голос мами
безсилий — серце з мертвоти збудити...
Та ще й тоді, коли могили подих

холодними крильми торкає серце,
коли колишні святощі душі
щезають у просторах мовчазних...
є щось, мов той всесильний талісман,
що будить всі завмерлі почуття,
цілющі сили лле в недуже серце ;
є щось, що — наче білий херувим —
схиляється у сяйві наді мною :
се візія святої України.

О, Ти в моїй душі витаєш, Нене,
в великім маєстаті свого болю,
свята, безсмертя нїмбом оповита !

І враз твоє я чую увіщання :

„Прокинься і кріпись, моя дитино !“

І серце знов любовю вщерть налите,
займається вогнем пречистим віри,
палких жадоб і поривів до чину.

Я знаю, хто я — і на що живу.

Є в серці міць, що в боротьбу веде,
є жар, що сльози в спів переливає,
є плач, що вспіє зрушити і скелі,
любов і сила та, що рве закови,
є жаль за кривди всіх віків минулих,
надія, що звіщає воскресенне
і світлий день побіди Правди, світу...

О, Україно! Ти одна на світі
мені найбільше мила і свята.
Моя ти Нене, я ж твоя дитина,
весь зміст душі завдячую Тобі.

— — — — —

До стіп Твоїх знання перлини зложу,
а з ними дум тканину золоту,
і серця жар, пречисті почування,
і труд життя...

До стіп Твоїх життє я в жертву зложу,
у саможертві дам себе цілу
Тобі, Страдальнице свята, Нене,
охітно, щиро, як Твоє дитя.

Я чую міць, що окриляє духа,
я чую крила — се свята любов,
се та любов, що міць дає до труду,
захопленнє, що заклика до жертв,
не в пориваннях — мріях, а в ділах.
Се та любов, що все перемагає,
що сумніви у власну силу гонить,
а вірою і в горя днях натхне.

Хоч люди злі погорджують Тобою,
я не боюся кривди ні зневаг;
безсилі всі гнобителів погрози!

Шлях жертв і мук для мене не страшний.
Хоч труд для Тебе ніс би смерть видиму,
а зрада стала джерелом всіх благ,
так не відступлю я від Тебе, Нене, —
Тобі віддам весь хист, любов мою!...

Україно !

Навколішки в німій любові перед Тобою
мій дух припав,
се Ти розпалюєш в душі жар божественний
і будиш спів.
О, дай, щоб з силою могутнього Прибою
мій спів лунав,
щоб для дітий Твоїх тим був, чим спів сирени
для моряків...

В спів увіллю любов, яку для Тебе маю,
і ввесь той жар;
хай голос мій у нім кипить, як в чаші чистій
кипить нектар...
Хай співом буджу всіх і грію й пориваю,
в серця ллю чар,
і кличу з холоду у сліз долині млистій —
у бою вар !

— Хай туги полумям, мов самум у пустині,
мій спів палить !
Хай з тіни, що життя притьмарила злиденне
у світ веде,
любовю груди хай Твоїй живій дитині
вщерть наповнить,
щоб дух її припав перед Тобою, Нене,
як мій паде...

За сум безмежний і за кров проляту,
понуру темряву давних віків,
за хмари лютих орд, руїни-втрати,
за дні тривоги, пожари, муки, смерть,
за покоління цілих тяжке безсилле,
за сльози, біль і невідомий спів,
за вікове ярмо, за жертву та одчай,
за горе, що дідам припало вщертъ —
О, — Отче наш... хвала Тобі!

За нинішні погрози й темну владу,
ненависть ворогів нечесних злих,
за люд принижений, нещасний, темний,
за біль зневіри, сумнівів, жадоб,
за неспокій, за голод душ і спрагу
за невсипущі труди мас цілих,
за бій тяжкий, змагання покоління,
за кривду нашу і за шкоду проб,
О, — Отче наш... хвала Тобі!

І за відродження майбутнє наше,
за розцвіт праць і звершеність надій,
за дім і храм наш, що велично стануть,
за сонце слави, що освітить край,
за збратання в сім'ю, за мир-спокій,
за волю, щастє, що дітий жде наших,
за ясний світ, для них грядучий рай —
хай буде, Отче наш, хвала Тобі!

З веном неначе ми
у ланці поколінь...
Нехай же нас єднають сни,
сни-почуття святі
одні!

А жар хотінь,
а наш орлиний сон у всіх один
дасть віру нам
і силу дасть — на чин!

— — — — —
Натхнені сном великим творять дива.
Замкнім ланцюг! Хай цілість вийде в нас
[правдива!]
Нехай наш сон знайде звена готові!

— — — — —
В любові...
в огні екстаз
прядім про волю сон — всі враз!
І тут — і там
хай не спиняє нас ріка кордон!
Сто рік! Гір сто!
Ні буревій - цикльон!
Ні північний дракон!
Бо ж ми — святе Одно!
Ми не відірване кільце—звено!
Гей, живо!
Гаптуймо сни сміливо!
Всі враз — і в кожний час:
у ясні дні
і в сумерках під вихру дикий тон,

коли скриває нам
звід неба хмар хитон
леліймо сни...

Ідїм, куди ведуть вони,
хоча б і через грань,
хоча крізь дим... крізь море крови —
аж жар бажань
в життє вчарує нам

наш сон... наш сон!

А правда в кожного своя...

Вона ж у нас є наша!

А правда кожному свята;

вона одна... і без угод:

Ненаситна... кровава

та правда — як та слава:

— Коли її ти любиш,

для неї і життя погубиш...

підеш і на шафот. .

в огонь —

і визволиш її

із ворога долонь...

Герої — Лицарі — Святі

на кострища для неї йшли,

а перед правдою чужою

не похилили вниз чола; —

вона ж у кожного своя!

— — — — —
До правди нашої джерел

ворожий воротар

ворота нам запер...

Але народа Дух — орел

до світла крила розпростер;

Він піде хоч би на костер

і феніксом злетить...

До правди Він добеться...

А правда наша спадкова

і нею серце бється...

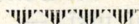
Вона жорстока і грізна.

— — — — —
Заперті джерела...

Росте... росте та спрага...
Але народа Дух — орел
добється до джерел:
і стане правда нага,
і стане люд
з воротарем на суд!
А бій за правду: месть і гнів!...
За правду — Бог карає сам,
той Бог, що меч на світ приніс...

* * *

Не хоче правда буйних сліз...
не хоче правда срібних лір...
а хоче брязкоту желіз...
а хоче жде від нас офір...
І хоче правда та свята,
щоб їй служити,
служити не лукаво,
служити явно-славно!
Віддати кожную каплю крови,
віддати міць — весь жар любови;
тоді вона — та спадкова,
що в нашім серці беться,
орлицею зніметься,
злетить як месть... як божий гнів...
Злетить як суд — на ворогів...
І прожене хаос роздор,
сама візьме до рук прапор,
збудує нам наш дім — наш храм...
збудує нам наш храм — Собор!...

В дожиданні...

І.

Прийди!

Як Отаман!

Веди —

в кровавий тан !...

Прийди — у шумі крил,

поклич їх — із могил...

Поклич мерців — із домовин —

збуди — і воскреси — на чин!

Нехай розкриється курган —

нехай загомонить майдан

і стануть Лицарі у лави

і в бій їх поведеш — до слави...

Вже час! Вже час!

У лоні мас

ще іскри тліють...

Нім вороги згасити встигнуть,

прийди — Великий — Ти —

а іскри ті спалахкотять

у полемінь, у жар, —

і оживе холodne стадо мар

з лицем блідим...

І стане в бій — як збрсйна рать...

— — — — —

У блиску лун —

як Володар —

як Дух Землі цієї, —

як геній-Отаман —
прийди! Збуди — тих сплячих Лицарів...
І поведи крізь кров і дим...
Зломи міць ворогів
і прожени
у безвісти... недеї...
Жаринка тліє ще у спузї...
Прийди, очиданий у тузі,
і кинь той зов,
що оживить мерців із трун...
з курганів, з домовин,
що оживить і розвогнить холодну кров...
Прийди!
І Духа силою веде — як Отаман —
на чин!

II.

І прийде Він
і вдарить згук дзвінкий об небосклін...
Упадуть мури тюрм
і голос сурм
відкине віко трун...
І встануть ті, що спочивали вік,
гранітні, горді стануть лави,
огнистий Авангард...
І прийде Він
Співати ме про нього Бард...
Вінок із блискавок сповіє скрань...
А міць його — любов!
А міць його, що воскресає...
А міць його, що трупам каже: Встань!
Стигмований Він полум'ям:
І прийде Він — по Спадщину —
Батьківщину —
і поведе у світлі лун
вогністі лави
крізь кров —
до перемог
на поле слави...
І прийде Він
той помсти Бог...
Покличе дзвін
катів
на суд
за люд...

Покриє тлінь мій темний гріб,
я злину вільна — світла сніп...

Та заки злину за край хмар,
обгорну України шар.

До Неньки серцем припаду,
любови жаром обведу.

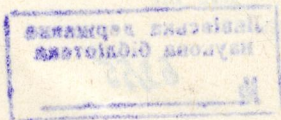
Дитині кожній скажу в сні
ті недоспівані пісні...

Являться буду їм у снах,
як полумінний ясний стяг,

що міць дає на бій, на лет,
веде на чину шлях, до мет.

І доти дух мій не спічне,
доки неволя не мине...

Тсді вже злину — світла сніп —
за смуги хмар... зіркам до стіп.

Про Неї не тому я не говорю
і не взиваю Імени Її,
що сумніви в душі моїй ростуть...
Вона ж жива у серця мого крові
і все з'являється у маєстаті
й величністю осліплює...

Горю
і соняшні слова із серця рвуться,
та владний дух устам мовчати каже;
в огні слова стопила я усі
і жаром спопелила їх своїм :
мовчаннем нині збройня я,
в мовчанні міць і перемога духа !

— — — — —
Прохожим слів пливких я не кидаю
на глум — на п'яний насміх ворогів...
Раби на зов майбутности глухі,
а ті, що в Неї гордо й кріпко вірять,
що над усе Її — Єдину люблять,
уже не слів, а звуків сурми ждуть;
насталюють в мовчанні душу й тіло,
готові на жертвенний чин — для Неї,
як буруном буйним наказ озветься,
як громами розсиплеться розмова,
як день великий бурею наспіє...

— — — — —
Я не взиваю Імени... Я вірю...
З глибин страждання незнищима стане
Вона, щоб посягнуть по скипетро влади!...

Давно приспала тишина усіх,
погасло світло, темнота мовчить,
лиш марева заповнюють простір...
Майнуло щось, як білий той рантук,
як те рядно, що покриває труни...
У сяйві місяця рухлива гра
світел і тіний — хорівід німий...
В непевних блисках серед тишини
німі, імлісті примари блукають.

— — — — —

І знову ніч без сну — знов ніч та біла,
при місяці — у самоті сумній —
та ніч — від заходу до сходу сонця
і — передбачення страждань Кассандри...
У близькім храмі дивна метушня
і тихі стогони якісь... і тріск —
неначе рветься щось — як струни.
Чи рветься щось... чи то мечі дзвенять?
Земля гуде, під чимось то — трясеться,
і перед чимсь, що з тьми пливе, дрожить...

— — — — —

З висока місяць дивиться в кімнату,
переливаються сріблісті блиски
і тінь розбурханих дерев тремтить,
вітки — у подуві вітрів — як руки,
що пишуть на стіні знаки таємні,
і новий світ являється очам...
Душа в трівожі прочуває щось,
заслухана душа читає руни...

— — — — —

Чи се на серці різблені вони,

що чую біль — немов від вістря стріл?
І не засне сумна душа моя...
Чи починаються письмом тих рун
у книзі Битія новії глави?...

— — — — —
Займаються нові, кроваві зорі...

что было — некое видение странное
 и не такое, какое было...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Им казалось, что они в каком-то
 Далеком, далеком, далеком...

Inter arma...

О пісне, перед квіттем України
йди, як колись огненний стовп Єгови; —
веди їх в бій... хоч через кров... руїни...
аж доведеш до волі, до обнови!

Співати вам ?

Ми ж у неволі і душа терпить...

Пісня-краса не добудеться і не попливе
з душі невільниці :

Шліфувати строф

я не здолаю,

слів не добираю; —

пісня моя зов:

я на бій взиваю !

В пісні змінюється тон,

є жаль у ній, розпука, є зловіщий стогін,
надія, і протести, і погроза.

мов сили скутого живла.

Се голоси тих, що жадали прав своїх
добра,

а й досі ще лишилися без волі... й без
[майна.

— — — — —
З душі невільниці не попливе пісня-краса.

Та є ще пісня инша: пісня, яку

і давні невільники знали... співали.

Ся пісня сумна, а грізна, ся пісня —

то міць, ся пісня — то пісня власть.

Вона серце кріпить і невільника

змінює на вільну людину.

Нехай же вона гремить лунає,

нехай же ся пісня волю вам дасть...

— — — — —
Пісне, греми, аж останній варвар утече,
згуком своїм невільників до бсю буди; —

слово твоє хай відвагою серця натхне,
мовою крищі звени, душу їх жаром пали,
в гурт під стягом України єдної всіх
[ураз,
волю слави їм, на волі нам жити вже
[час!

Всі Ви мої!...

(До У. С. С.)

Всі, всі Ви, що під тим стягом, під стягом України стоїте, всі Ви мої!

Душа і серце моє при Вас.

Душа моя благословить Ваш труд.

Пісня моя відрадою, заохотою, цілющою міццю... пісня моя веде Вас на бій, на рішучий бій.

Де в бою рішається доля народу мого, там я всюди з Вами, я все душею з Вами.

Шлю Вам пісню найніжнішу і найпалкішу свою пісню.

Ви відчуваєте, що я з Вами, діти мої, все і всюди.

Ви відчуваєте мою пісню без слів, що кругом Вас вється і вється...

Згуки її, неначе шум хмар градових, згуки її палкі, огненні, неначе блиски грому, згуки цієї пісні хай ведуть Вас до бою, до перемоги... на нове життя... до волі... до щастя сонячного, до ясного щастя...

І вється і вється кругом Вас:

„Не вихор—полум'я... а пісня моя, неси́та—надією кормлена страсть...

Її чар уносить від тіней і зла...”

— — — — —

Хай у світло веде Вас — моя пісня —
[влассть.
Хай веде Вас до волі — і волю Вам
[дасть !

Клониться душа моя...

Із вершини, де царство твоє, із блисків
і звуків зійди у низ ; — досить, душе моя,
гляділа ти на себе...

З полону-неволі свого „я“ визволися.
Єсть инша краса — краса жертви — ді-
ла для них, для гноблених.

Перед красою героїства діла припадь,
поклонися, душе моя !

Боротися за волю та долю всіх — се
найвища краса !

Думка-пісня уносила тебе, душе моя, у
вольнії простори... Є визволення з тюрми ча-
су і тіла не тільки через думку крилату, віль-
ну, але через діло... через смерть на жер-
твеннику добра для всіх.

Великий жар душі, що не лякається сеї
смерти !

Перед красою героїського діла — жертви
клониться душа моя.

Співати вам...

З повені блисків виросте моя пісня...
з повені блисків світла стане пісня нова...

У хвилинах темної грози-жаху не по силі мені добути з душі спів.

На вид шибениць... тюрем... міст і сіл кроваво-ясних від луни пожару — уява згорає крила... мліє... пісня рветься... мовкне... з душі добувається щось, неначе тихе кликанне-благання милосердя над моїм Народом, Рідним Народом..

Хлань кипучого моря отвирається... хлань таємна між життям і смертю... Пісня мовкне... пісня за свята, щоб малювати жах і грозу.

Із кипучого моря крові пісня втікає...

Вид діл жорстоких ворогів, сльози, біль, сум, тривога жертв — зупиняють битте серця.

Жертви нові — і все нові жертви дорогі... зусилля... смерть... зневага — утрата всього, що нам святе, розпука і мести гноблених... зрада — підлота рабських душ... усе, все те в душі будуть огонь досади...

Як серед жалібного квиління пташенята відлітають із горючого-палаючого бору перед жаром падаючих пнів дерев, — так відлітають думи-мисли мої з душі, палаючої одним чуттем... так відлітають думи-пісні мої...

Я не володарка їм...

І не пісню у святочній шаті ритму подаю...

Співати вам?

Сьогодні та пісня була би неначе наруга...

Де гляну, руїни і сльози і туга.

І бачу давні і новії рани,

і чую, звенять ще сталі кайдани —

і чую гудіння гармат...

— — — — —

Світ бачу в полум'ю... весь світ, наче ад...

Не покидає мене в сні ні на яві візія народу, що вється в болю існування... візія розпуки, розкритих могил для мільйонів... бачу мільйони рук, що благають милосердя — спожаління... Бачу блудні хороводи людей гнаних жахом.. бездомних людей... ошалілих від звірської боротьби на житті і смерті!

За багато гідоти — жорстокости має світ...

— — — — —

Діти душі моєї! Піснею готовила я вас на бій... колисанкою моєю ще — не на сон я вас присипляла... я будила кликала до життя:

„Щоб стали сильним поколінням,

що Україні дасть труд і кров!“

Співаючи вам про бої — про іншу зброю думала я.. я думала про бої, де правда — любов вирішує перемогу.

Про інші бої я снувала мрії...

І з серця, повного любови, піднімалась пісня біла...

А люті вороги стали на боєвище зі зброєю з кричі в руках...

В ту мить і ви без жалю і ваги за своє життя молоде — і ви, діти душі моєї, взяли зброю з кричі в руки... Хоч діти — такі ще діти — в ту мить стали ви безсмертними ге-

роями... В ту мить мали ви міць витривати —
побідиги... в ту мить відчули ви й безсмерт-
ність свою.

Безсмертне геройське ваше діло дає пра-
во майбутнім сягнути по власну долю-волю.

Безсмертні ви!

Серце ваше вяжеться в одно серце жи-
ве — в одно серце живучих... майбутніх... у
серце народу...

... Кров безчисленних жертв жорстоких
боїв не впаде на вас, діти душі моєї, не ви
вибрали, не ви перші сягнули по цю зброю
з кричі — цю зброю смертоносну... Не ви...

Діти душі моєї... діти світла — ви пере-
будете бурю хуртовину... ви сягнете за ве-
селкою...

Ви досягнете веселку...

Вище... вище... понад хлань кипучого
моря...

Із моря світла на вершинах виросте но-
ва пісня — і діти душі моєї стануть борцями
за ідею і поведуть людство до спасення,
добра через борню і чин.

І встане з моря світла нова пісня, що
принесе заспокоєння... нова пісня про життя
нове... пісня голосна в честь життя...

І встане обновлене людство й перейде
від руйнування до діла відбудови...

Життя понад усе дорогоцінне!

Пісня дзвінка, ясна, мов надія, поведе до
обнови тіла й духа...

Життя — не смерть — царювати ме...

Душа сильна, визволена оживе.

Любов — не ненависть наповнить душу.

І смерть сама щезне... за нею знову
життє в круговороті вічного руху — в колесі
зміни...

Покриє цвіт руїни...

Хоч листє зів'яле шелестить... — серце
надією живе — серце віщує світляну яр, що
покриє вітки цвітом і листєм.

Життє вічне.

Народ вічний — вічний.

Безсмертні ви, діти; ваше геройське діло
дає право на життє прийдешнім.

І бачу вас, діти душі моєї, високо — по-
над хланею тьми... бачу на шпилях білих, ба-
чу вас, як сягаєте за веселкою... досягаєте
веселку.

* * *

Линь-лунай, моя пісне...

Ластівки летом весь край облети.

Пристань під кожною стріхою та клич :

„Ще не вмерла...”

Скажи їм — тим, що сумнів носять у душі, скажи сонним :

— Доки любов до Неї в серці вашім горить-палає, доки віра в Її безсмертність в душі вашій зоріє-ясніє, доки самі Її не відцураєтесь... жемчужних скарбів мови не покинете... доки не поклонитесь наїздникам... прав до життя не стопчете самі, — доти... доти :

„Ще не вмерла...”

Линь-лунай, моя пісне, вливай у душі тих, що сумнів носять, міць, щоб витривали в час бурі-хуртовини, насталою їхню волю здобути і задержати права до життя... Скажи їм :

Течуть кровавії ріки... гинуть найкращі діти ваші... Сторожіть, щоб оця дорогоцінна самопожертва дітий ваших не даремна була... щоб із жертви цієї не користали тільки друзі... ворожі вам сусіди...

Вірте в Її безсмертність і майте міць на Її святій землі бути вільними, достойними Її дітьми!

Не будете мати інших прав до життя крім тих, до яких самі доборетесь і зумієте здобути, зберегти — задержати...

Линь-лунай, моя пісне, скорше... скорше, заки ще біль зневіри силу народа зломить, відбере...

Скоріш... хай зірвуть із себе її кайдани, поки неволі підлота не змінила їхню ніжну, світляну вдачу... поки зрада, мов іржа, не полишила їм на душі плями.

Лискавкою скорою огненною облети, пісне, край увесь, — розворуш розбуди їх... тих сонних...

На те ж тебе, пісне, боги дали, щоб ти вела, запалювала світ до кращих змін...

Линь лунай, моя пісне...

У немочі духа — у хвилинах спокуси — небезпеки ти будь їм — тим, що сумнів у душі носять, — силою, задержи їх на простій стежці... на шляху правди... Скажи їм:

— На діла ваші глядіти ме майбутність...

Линь лунай...

Спів-слово хай буде покликом до великих діл.

Слово твоє, пісне, хай стане джерелом нового життя!

Пісня.

Знов козацька пісня лунає степами,
голос серця кличе на бій з ворогами.

Пісня душу крає; пішли побратими:
соромитись мушу, що я ще не з ними.

Кріс візьму на плечі, за шапку цвіт рожі,
дівчино-рибчино, дай устонька гожі.

Дай білу рученьку, кинь плачі і жалі;
я з війни поверну, прибраний в медалі...

Впаду — так на гробі посади калину,
тай заплач мені на славу, серденько-
[дівчино!]

Орді з півночі.

Ликуєте вже, вороги,
сьогодні ваше. —
Та не кінець ще боротьби —
і завтра наше!

І завтра, завтра день для нас
великого весілля;
і щезне тут і слід по вас
кровавого похмілля.

Не зійдемо ми в тінь могил,
хоч нині ваше, —
жар помсти дасть нам нових сил —
і завтра наше.

Росте жар помсти у душі
за сліз — за крови море...
Ми гарт находимо в огні,
гей, вороги, вам — горе!

В огнях покажеться обрій,
в пожеж заграві —
і станеш, Рідний Краю мій,
вільний у славі!

Маківка.

Вороги — як повінь — ішли без упину...

І їх запинили... Чули ви новину?

Три дні та три ночі там шаліли бої,
Маківку вдержали! — Хто ж це ті Герої?

Маківку вдержали стрілецькії чети,
Військо Січовеє, що йшло на багнети.

Надійшла година помсти і заглади:
схитнулися, впали ворожі бригади.

Здрігнулися гори... зломися бори..
засвистали кулі... кров плила, як море..

Ревіли гармати, пекло клекотіло,
голови летіли, розривалось тіло..

Всі вони — хоч юні, майже діти, учні,
а в обличчю смерти — мов ті льви бундючні!...

Хто Герой? питаєш. Всі Вони — Герої,
Стрільчики-хлопята у сталевій зброї.

Цвіт — народу сила — Стрільчики-соколи,
Маківку вдержали, орду побороли...

В злотолистій книзі прадідної слави,
імена їх зйдуть блеском нелукавим.

На стрілецьку нуту.

(Для Гр. Коссака).

1.

Орле Отамане,
ми підемо в бій, —
сповнимо у бою
кожен приказ Твій.

Підемо з Тобою
в верх... чи в хлань — на
[дно...

Жиги — чи вмирати,
Стрільцям все одно!...

Смерть нас не лякає,
ми не знаєм сліз,
край свій визволяєм
із кайдан-желіз...

Всі ми тим щасливі,
що від снів і мрій
доля нам судила
йти за волю в бій.

Кожен приказ в бою
сповнимо як слід. —
Бачив Бескид гордий
наших сто побід.

Хай побіду бачить
ще Дніпро і Дон, —
хай про волю-долю
здійснюється сон...

Осінь хуртовина
листочко змела, —
знов у квітте віти
прибере весна...

Та ж звеном ми тільки
в черзі поколінь, —
жертвою безсмертні,
хоч пропаде тлінь...

Жертвою безсмертні.
Бій веде до змін:
новий храм наш стане
новий дім з руїн...

Згарища... руїни
яр одягне в цвіт...
В вільній Україні
Стрільців споманіть!

Орле Отамане
без сліз і трівог,
йдемо в бій з Тобою
шляхом перемог.

— — — — —
З нами правда.. Бог!

II.

Вдягнувся птах

у новий пух...

Весною рух,

цвите і луг...

Знімається із низів дух

на лет! На бій! На слави шлях!...

— — — — —

Час встати нам

з сну мертвоти...

Час дальше йти...

Час нам дійти — аж до мети...

до ясних брам.

Кінчиться ніч,

кона власть тьми.

Пала в душі жар боротьби...

Святим огнем палає Січ!

Ти, що нам з гір

держав провід, —

в край тихих вод веди — на схід...

в край ясних зір...

Ти, що з Карпат

держав провід,

до дальших нас веди побід,

веди — на схід —

за Збруч! За Збруч!

хоч серед туч

огнів гармат!

Веди туди,

де жде наш брат
на визвіл із тюремних крат,
де нині ще ликує кат...

До золотих нас брам веде...

Велика ціль!...

Не здержить нас
і смерть, бо враз настав наш час:

відплати день — за кривду — біль...

Веди ! Веди !

В похід побідний твій!

В похід на біть... останній бій —

за нарід свій...

Палає в нас жар боротьби. —

Веди ! Веди !

Присвята Артистці-Малярці

О. Кульчицькій.

Дивлюся—бачу : Ходить Смута...
Ой, темних треба фарб до тла...
Потоптані барвінки... рута...
закутані у тьму світла...

Дивлюся—бачу : Ходить Смута.

Усюди смерть... новий удар...

Пливе понура вихру нута
понад руїни... понад згар...

По полі Смерти ходить Смута,
то тут — то там стає німа.

— Чей із Народу спадуть пута...

Чей визволиться люд з ярма...

По полі Слави ходить Смута...

Ох, скільки на шляху могил ..

— Чей раз скінчиться та покута...

Що? Серце, цить!... Чи мало сил?...

Я Болю часть візьму від Смути

і цвітом приберу пустіль,

аж задзвенять надії нути

і вірою зцілиться Біль...

Візьму я Болю хоч частину,

дам світла на тремтючу тїнь...

Малюнок мій — Свідоцтво Чину

для днів, що йдуть, — для покоління...

Гей, ясних фарб на акварелі...

Ось, жниця вяже тут снопи...

Будують вже нові оселі,

з ран вилічені вже брати !

Дівча в окопи йде з водою...
Стрілець бойкий не знає гроз...
У візії Гетьман горою...
Собор Земель — Апотеоз...

Коли верхів сягають мрії,
коли горить в душі краса,
ніхто нам не згасить надії,
що мерегтить на небесах.

До розцвіту, до щастя—долі
із тьми на шпиль веде нас Чин,
щоб жити в сяйві сонця волі,
творити — силою вершин...

Розвідчиця.

Розвідчиця лише... в оцих бурливих днях...

І я — як Воїни борці,
як козаки, що голови буйні кладуть
за Рідний Край!

— — — — —

О, Милосердна Божа Мати,
довірене святе є Діло
дай довершити сміло !

— — — — —

Розвідчиця лише...

Переді мною вється шлях,
у куряві незнаний шлях...

І на сторожі ніч і день
мій слух...
На чатах очі...

В напруженні у чуйности мій дух...

— — — — —

Розвідчиця я тільки в цей жахливий час,
пірвав мене визвольний рух,
а хитрощі моє оруже...

В душі моїй огонь екстаз...

Ішла б і я на поле смерти слави...

Ішла б отверто в бій,
коли ж дала мені старшинська власть
розвідчу службу.

А служба ся — для Неї — чи ж не є свята ?!

Я вірно службу сю сповню...

Трівога з серця відлітає...

І твердне серце наче криця...

Шал хижих днів розпалює у серці страсть!
До жертв веде!...

Душа—орлиця
знімається понад усе...
І не лячна мені месть ворогів...
І не лячна мені сама вже смерть,
у ранніх, веселкових днях...

— — — — —

О, Милосердна Божа Мати,
сповнити Діло дай!
А хоч життє віддам —
так се за свій...
за Рідний Край!
За волю... ясний світ
майбутніх днів...

Змагається пожежа світова...
Війна!
А серце щастєм виповнене вщерть,
щаслива, що живу, у цих бурхливих днях,
що в них рішається
держав судьба...

— — — — —

Розвідчиця лише...
Та на сторожі слух..
На чатах очі ніч і день...
І я — як лицарі оті,
як Воїни, що голови кладуть
за Рідний Край!

Переді мною вється шлях.
Я службі цій святій
віддам всю міць душі...
весь хист...

Чи цвіт цвите, чи опадає лист,
а в куряві дороги...

А хитрощі — розвідчиці оруже!

— — — — —
Як сокіл-винозор лечу,
за ворогом гляджу...

Як голуб з вісткою вертаю,
понад безодні край
все задля тебе,
Рідний Краю!

— — — — —
О, Милосердна Божя Мати,
веди до перемоги,
сповнити Діло дай!...

В поході.

(Думки стрілкині).

Поблідли всі бажання серця молоді...
Поблідло все... і стріха власна
і матінка стара... і він — він, милий мій,
щезає все... немов у млі
[густій...

Одна, одна у мене зірка ясна:
— Мій Рідний Край!

Я бачу тільки Вітчину
в ярмі...

І зблідли всі — бажання молоді...
Всю мить жар інший у душі горить,
на поле слави... смерти
[порива...

Я на визвольний шлях ступити мушу,
за Україну скласти хоч би й душу...
Іду на стрічу ворогам!

— — — — —
Гей, Жанни д'Арк потрібно нам
у нашій боротьбі...

Я стать її
із ранніх літ, в душі своїй різблю...
різблю — лелію,
як сон... як мрію...

Являється крізь млу віків
дівчатко... цвіт на пів,
як Божий міт!

У гльорію зодягнена,
знімається .. росте Вона—
Свята!

Вона — та, що не знала небезпек,
а йшла незломно до побід
і не вклонилась ворогам...

І на костер — в огонь на смерть велична
[йшла...

І вперше бачив світ, як не жаліється життя,
як в небезпеці Рідний Край!

Любовію до Неї,
до Вітчини своєї одержима,
являється Вона у білих шатах херувима
з мечем огненным у руках...

Веде народ свій на визвольний шлях,
веде вперед — з любови й віри повною душею...

— і лицарі у бій ідуть за нею —
спасає короля — Державу —
дівча — жрекиня Волі —

заквітчана у славу!

— — — — —
В моїй душі — як цвіт... як Божий міт
витає Жанна...

Не тільки Рідний Край — весь світ
співає їй: Осанна!!

Визвольниці Побідниці одвічних ворогів...

— — — — —

Гей, Жанни д'Арк потрібно й нам...

Отак іти на стрічу ворогам,
хоча б і помста їх жорстока
принесла смерть — на кострищі в огні...

Іти в ім'я своєї Вітчини,
в ім'я велике і святе —
віддати все — для Неї —

віддати всю любов,
майно своє — своє кохання
і юність і життя і кров...
Горіти...

А бачити — як наче фенікс
з попелу... з руїн
стає нам Вітчина!

З неволі... ганьби... із ярма,
встає в сімї народів — промінна... вільна!

— — — — —
За щастє се... за той тріумф її
так радо я віддам життя
і скарби всі...

Хоч над нами бурі шум,
не співаймо скорбних дум...
Дужі ми — як гордий вал...
як камінне гострих скал...

Хоч над нами мла і ніч,
хоч шляхи ідуть в розтіч,
хоч нема над нами зір,
ти — як я — у „завтра“ вір!

Заспіваймо тих пісень,
що віщують ясний день,
хоч кругом ще ніч без зір,
ти — як я — в побіду вір!

По боях за Лисоню.

Було се, як на полі смерти й слави,
на побоевищі стрільці вмирали...
Хропіт агонії і зойк болючий
летів у безвість скаргою лячною,
повітре грало від стрілен гарматніх,
в огнях було село — в огні був ліс...

І мовила тоді Душа до мене:
— Проклята зброя і проклятий стяг,
що світ веде по трупах — по кістках,
що ясний рай, змінє в темний ад...
Гляди на крови людської калюжі;
невже тобі ті жертви всі байдужі?
Невже не змовкне пісня боева? —

І мовила я до Душі своєї:
— Моя ти Психе! Ти хиба не знаєш?
Рука держить для Неї тільки кріс,
бо серце любить над життям народ,
що розбудився, рветься до життя! —

І мовила Душа моя до мене:
— А я люблю ще більше щось: людство!
Заслухана у плач, у зойк розпуки,
я від страхіть війни спасти бажаю
увесь цей світ і — проклинаю чин!
Нехай замовкне пісня боева,
що каже людям брати кріс у руки...
Ще там — звідкіль вернули ми з тобою,
несеться зойк проклін... Доволі сліз...
В чистилищі нема таких картин.

З твердинь румовища остали тільки,
з прапорів ваших, ох, чи ж не лахмітте?
Прийми ж і ти сей клич: Війна — війні!
Ти ж знов ведеш людство старим шляхом,
захланими й жорстокими їх чиниш... —

І мовила я до Душі моєї:

— Авже ж, душе! Як скинемо ярмо,
закличу й я: Війна жорстоке зло!

Ми не собою, доки ми в неволі.

Ми вперто мусимо іти вперед,

хоч нас січе на кусні кулемет...

Чи ж тільки нам — в обличі сонця-

[волі —
судилося зістати в ланцюгах?

Хай щезнуть зміж людства тюрма-

[кайдани,
тоді вже й ми здвигнемо білий стяг!

І мовила Душа моя сумна:

— Хтось перший слово „мир“ сказати

[мусить:
відкинь і прожени завзяте з серця.

Хиба життє людини, вже безвартне? —

— Отри, Душе моя, лице зі сліз,

ми без провин! Визвольна боротьба —

в видержанні своїм — грізна краса!

В визвольний боротьбі нема провин;

і сам Христос нас розгрішить за чин!

Не крий, не відвертай лиця від мене,

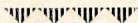
дитино світла, Психе моя люба.

Що ж? серце хай щемить — на вид

офір;

наш перший волі день — дасть світу

[мир.

Гарчать гармати...

палає ліс...

Там за селом

йде боротьба...

Гурра!... Пролом!!

— — — — —
Чи тут — все сном?

І я — не я?... Мене — нема?

Де кріс?

Ой, Мати!

— — — — —
О, що се?

Чи я упав

тут на покоси

шовкових трав?!

Шовкове ложе... Боже... Боже...

Де кріс?!

Хвилює лан...

і аромати

пливуть від піль...

О, що се?

Чи вечірня роса?

Чи матірня сльоза,

холодить біль

пекучих ран?

Ой, Мати! Мати!

— — — — —
Зовуть звабливо

сурми на бій...

Хто вість приніс?

Ідем у тан?

В похід ?
Вперед ! На Схід ?
Де ж мій ?...

— — — — —
О, диво... богате жниво...

покоси...

Спадають роси,

чи перли сліз
на жар кровавих ран ?...

Чи все тут сном ?

О, що се ?

Цілує смерть мої уста ?

— — — — —
А де ж мій кріс ?

На кріс я присягав...

— — — — —
Умру ? Та не дарма:

Пролом ! Побіда !

А за селом

йде боротьба...

В огні заграв

палає ліс...

Гарчать гармати...

Співати вам ?

І де той спів

і де та міць... де сила,

де спів — огонь ?

— — — — —

Сушений жаром літа бір

я запалила б,

щоб полум'ям сягав до неба брам...

Для вас, холодні тіни ви, — огонь

не пісня тиха та сумна...

Вам треба пісні, щоб на бій будила,

жорстоко гордої і з блеском зір,

і скупаної на кострі офір,

щоб змінила

в Титанів вас,

щоб грім дала вам до долонь,

в побіду вірила і голосила

тріумф : над тьмою — дня,

над смертю — життя,

щоб визволила вас — рабів,

щоб повела з низин до світла...

до волі... до добра !...

Молитва.

В день народнього свята 3. марта 1918 р.

Держи, хорони нас Великий, Єдиний,
з низу сліз і крови благаєм Тебе !
Ти всякої днини своєї Вкраїни
є захист. Святися нам Імя твоє !

На діло ми сміло будемо ставати,
на труди у груди нам силу подай ;
а труд наш початий дасть успіх багатий,
як ти з нами будеш в борні за наш край !

Ми щирі у мирі, у руки ласкаві
Тобі все здаємо у сей грізний час !
Не дай нас неславі у руки лукаві,
у хвилю рішучу лиш Ти будь при нас !

Pontos Axeinos.

(29. 4. 1918, 16^{та} година)

Розясни своє обличчє,
вічно непривітне море!
Це ж твої вертають діти;
привитай нас ритмом хвиль!
Гей, радій, козацьке море!
Глянь: на щоглах злопотїли
синьо-золоті прапори
величаво — як орли!

Для чужинців негостинне —
ти для нас було все рідне:
все на вид козацьких човен
мовк і чорний чорторий!
Ти кипіло-лютувало,
та завзяття не збороло:
байдаки козацькі сміло
досягали мет своїх!

І плили по горах хвилях
Сагайдачний і Підкова,
налітали Запорожці
в Византію — Царгород!
Невгомонне і стихійне
ти в час бурі хуртовини,
на молитву Олексія
втихомирилось, як стій!

Не чуже нам ти — а рідне;
знаємо твій чар і грозу,

знаємо, що укриваєш
в глибинах своїх на дні!

Не забули ми дороги:
знаємо, звідкіль ми родом,
під яким знаком боролись,
знаємо свою мету...

Здавна ми одно з тобою;
як вікінг, на срібних гривах
попливем у даль сталеву
і здрігнеться знов весь світ:

Дороге нам ти і рідне,
любимо тебе, як діти,
відпинаємо якори,
без вагань берем стерно!

— — — — —

І всміхнулось Чорне Море,
з тризубом вернув Позейдон,
блиснули стяги колишні,
наче блискавки ясні!

І воскресла давня слава,
розвиває пісня крила,
спів майбутнє величає,
сонце стелить ясний шлях...

Дні в стражданні гордім... дні в пекучій тузі...
аж ось і сонейко... в кровавому крузі...

Аж горою сонце... тай бурунні згуки:
— „Волю нам добули Дажбога унуки!
Гей, Зоря!
Свобода!

Зашуміла щастем молода діброва,
перемоги пісня! Свитанок! Обнова!

Нова Влада стала! Радісно шовково
задзвеніло сріблом наше рідне слово...

Зашуміли в полі ясені й тополі,
поклонились низько ярій, ясній Волі.

Гей, витають Волю Славою-любовю,
ми її купили — заплатили кровю...

А та яра Воля голубом воркоче,
палко всіх до серця пригорнути хоче.

Розправляє крила... миготить у сонці.
— „Буйно жити буду в рідній сторонці,
Гей, кріпка,
молода!

— У тюрмі була я... була у могилі...
Розіллюсь піснями — як Дніпрові хвилі...

Розіллюсь далеко аж по Чорне Море
Ворог покориться... забудеться горе.

В темряві холодній я була століття...
виростуть у сяйві колоски і квітте“...

В соняшнім промінню Воля розцвітає...
Гей, у серці дзвонять пісні-водограї...

Гей, Царівно ясна ; Воле довгождана
люд тобі співає голосне : Осанна !

шелестять барвінки.. ллється запах зілля...
По всій Україні весільна неділя !

Розправляє віти калина у лузі...

А горою сонце — в кровавому крузі...

Під Крутами.

Січня 30. року 1918.

Радуйся, земле

чорна, кріпка.

Тіла і крови причасте приймаєш...

Кровю насичене лоно твоє

зродить Титана,

Велитня помсти

за вчасну їх смерть!...

Сотні Синів...

Воїнів лави упали..

Дух не упав...

Дух їх живе!

Полум'я блеск весь —

віддали могилі...

Сонце здобути хотіли —

волю святу!...

Земле могило!

В тобі та слава стрілецька — не згине...

Чину не згине краса!

Ті, що під Крутами в бою упали,

могилу знайшли;

але колискою стане могила...

зродиться волі Жрець і Герой!

— Хто се? Хто сміє казати :

Неволя довічна ..

Воля жде жертви...

Тільки — за жертву героїського чину —
воля здвигає Прапор!

Радуйся, земле!

Розкіш свободи —

жертвою чину — осягнеш...

Дні найщасливі... найближчі...

дні, що ідуть,
це наша Весна!

Радісне Розквіту Свято!

Вічності світло — Життя!!!

Радуйся, Земле!

Любовю нашою ясна,
туга, кріпка!

Кровю насичене лоно родюче

Велитня помсти,

Титана нам дасть!...

Мов фонтан, з душі стріляють
хвилі щастя світляні...
Що се? Що се? Боже! Боже!
Ой чи справді — ми вільні?!

Боже! Боже! Ой, чи справді
вже кайдан на нас нема.
Я співала б, о, співала, —
та від щастя я німа.

Де ж та гордість, що в неволі
зодягала серце в сталь?
Щезла і ненависть люта,
тане-тане біль і жаль...

Щастє, щастє меж не має,
лється радощів струя,
сліз в неволі я не знала,
а тепер ридала б я.

Сліз не знала я в неволі,
тільки гордий тихий жаль, —
а тепер лице у сльозах
крию в зоряний воаль...

Зорі! Зорі! Вічні-вічні
ближчі Бога ви — як я;
розкажіть Йому про щастє,
бо мовчить душа моя.

Хай дзвенить в просторах вічних
ваша мова голосна,
напишіть письмом нестертим :
— Україна вже вільна !

Вітри осені, гей, чули?
Голосінне залишіте;
весняну веселу пісню,
гимн воскресний загудіте.

Зашуміть, смереки, буйно,
зашуміть на Чорногорі,
хай почують вас в Сагарі
і в далекім Лябрадорі.

Загреміть, Дніпрові хвилі,
хай пробє ваш грохїт хмари —
загреміть про нашу волю
дужче — як спад Нїягари.

Хай почує світ про славу,
про нових подїй картину:
Хай в сімї вільних народів
привитають Україну!

З пісень летунів.

Присвята сотникові летунів Петрові Франкові.

I.

Гей! Вина, вина дай, мила,
наливай по чарці вщерть!
Зараз може жде могила,
все одно житте — чи смерть!
Летуни — бач — зводять крила,
наливай по чарці вщерть!

В нас росте завзяття сила
і манить нас слави шлях;
там, де буються, жде могила,
та летун не зна, що жах!
Смерти жах ми пережили...
Жар борні горить в серцях!

Годї, мила, сумувати!
Наливай нам вщерть вина,
щоб і смерть почастивати;
летунам смерть не страшна...
Летимо, щоб руйнувати
храм ненависти і зла...

Летимо — як дух заглади;
руйнувати — се наш зов!

Руйнувати без пощади,
руйнувати до основ
царство тьми... брехні... і зради...

— — — — —

Будувати будуть знов
Правда, Воля і Любов!

II.

З піснею на устах
на підоблачний шлях
летимо, як боги,
у сам вир боротьби...
Мечемо, як Зевес,
гromовинне з небес:
— палимо ворогам
тьми, брехні, злоби храм...
Понад полум'я... дим...
ми не знаєм, що стрим,
летимо в бій — на про
для нового раю;
щоб розбити ярмо,
хоч життє ми дамо!
Смілі наші серця:
боремось до кінця,
аж загине зла слід,
аж зійде день свобод,
аж зійде новий день
в блиску... згуках пісень...

III.

Гей, над сонні гори, скелі,
над оселі невеселі,
понад тіни, понад мли,
вгору линемо, у гору,
в сяйво вільного простору,
вище, вище — як орли!

Там немає сліз і гнету,
там всесильна розкіш лету
творить фантастичні сни!
Море крові... сліз... під нами;
на вершинах сонце з нами,
сонце й ми — його сини!

Гей! У гору! Вище вгору!
В сяйво вільного простору,
дужі, смілі — мов боги!
Понад хмарами кружляймо,
пиймо щастє й забуваймо,
що під нами — вороги...

Останній лет Дмитра В.

І.

Просторами — просторами —
як голуби — як білі —
пливуть-пливуть...

За ними хати і палати
і горді вежі...

Над ними сонце —
проміннем золотить їх путь —
в безмежі...

— Куди ж це ви? Куди ж це ви,
голубоньки ви білі?

— На схід — на схід : — нас ждуть,
нас ждуть
у Рідному краю...

— Щаслива вам дорога!

Хай вітер вас погожий
несе до ціли.

— — — — —
Чому ж так жаль — чому ж так жаль —
у серденьку тривога?

Гей, не загинуть марно нам
голубоньки ті білі?

— — — — —
Просторами просторами
пливуть-пливуть...

— — — — —
Ой, загуділи зрадно-хитрі

нестримні стріли у повітрі...
Бренть-бренть високо: „А!“
Почаївська Маріє —

о, змилуйся над нами.

Пробиті крила

чорніють у пожежі...

Вертає відгук, як подзвінне —

Бренить-бренить на вітрі

"A!"

Стихає... тихне... тишина

в безмежі...

Розпука — ой, німа ..

II.

Мерехтить світляна смуга
в глибинах :
по тих зіроньках погаслих —
ясний шлях..
Ой, у нічку, у серпневу,
Боже мій,
гасне зірка, гасне друга,
гасне рій..
А зірки ті ближчі неба,
золоті,
гаснуть так тихенько-тихо,
в самоті..
Меркнуть зорі у безмежі
мовчазній. —
Ой, та хто ж про них згадає,
Боже мій ?
Завтра знов : свитанок — сонце —
день — як всі —
нічю знов засвітять зорі —
та — не ті..
Ой, у серці смуток — туга, —
Боже мій,
гаснуть зіроньки в безмежі
мовчазній...

XXII—I. MCMXIX.

Подайте вість

до сіл, до міст,
подайте всім!

Нехай мов блеск... мов ярий грім,
край облетить... люд ободрить!

Гей, Вартові,

на шпилях гір паліть огні!

Хай до самих сягають зізд!...

Хай смолоскип загляне в глиб...

Подайте вість:

Упав кордон!!!

Ми вольний люд

І слово брат

лунає знов...

Лунає зов:

„Для Неї — все!“

Живий ми люд,

не стадо мар...

На бій... на труд

є в серці жар,

є стальна міць...

Горять в душі
огні живі!

— Упав кордон!!!

Нехай та вість

дійде до хат,

до сірих стріх;

вічевий дзвін

хай кличе всіх.

Народ подав,
як брату брат,
свобідну руку
на вічну злуку!

Хай кличе дзвін
на свято свят!!!

XXII—I. MCMXIX.

То не сон... Не сон... То ява!
То воскресла наша слава!
День відродження Держави!
То не мрія і не казка,
ні сусідів щедрa ласка,—
се грімке, могутнє: „Хочу!“
Голос Генія Народу,
що веде нас до свободи,
мов Богданова булава!
— Хочу! Землю знов єдночу!
Відбудую всі руїни,
дам тривку основу й стіни.
На цеглинах до будови
ставлю герб Володимира!
В мене воля, в мене віра,
Прометея жар любови:
Геній я і Дух Народу!
У соборній сій Державі
в руки сам беру булаву!

— — — — —

І Обида щезла чорна,
і Марену хмарну вбито,
в безвістях пропав сам Див...
Степ ожив нам весь розлогий,
Дніпрові ревуть пороги,
Київ золотом сияє...
Предків дух над ним витає,
Осьмомисла Ярослава...

Дух Великого Богдана!...
Се ж воскресла наша слава!

— — — — —

З над Дністра... з краю Данила,
йдуть прочани, повні сили,
йдуть у Київ злotosяйний,
в блеску... в шумі буйних нив...
йдуть з прапорами й співають:
„Хай живе, живе Соборна!“

— — — — —

А в Софійському заграли,
задзвонили срібні дзвони,
як прочан жерці витали...
Чисту жертву враз складали
і на злуку присягали!
І заграли срібні дзвони,
срібні дзвони, ясні тони
і дзвінкі пісні поклони
сонцю—ясному Дажбогу,
що віщує перемогу
в день відродження Держави!

— — — — —

Будь спокійна, Україно!
Щастя, волі запорука
є братів присяга-злука!
Будь спокійна, Україно! —
Ми зєднали наші груди,
бодрим духом на всі труди:
Нам нова пора наспіла,
дні змагань до правди... діла!

— — — — —

Грайте, дзвони... срібні тони

і дзвінкі пісні поклони
сонцю — ясному Дажбогу,
що віщує перемогу!

— — — — —

Се не мрія... се не сон...
Нас не ділить більш кордон!!

Пісня „Зеленівців“.

Гей, ідемо, гей, ідемо,
та не на весілле!
Гей, ідемо іскосити
отруйнеє зілля!
Від коріння... до насіння
скосимо його на прах,
хай не буде цього зілля
тай на наших на полях!
Гей, лаштують нам весілле
проклятуші хижакі,
серед гвалту, божевілля,
відтанцюємо танки!
Припинили нам весілле,
біль щемить у груди,
гей, розрадьте божевілле,
добрі, рідні люди!
Весільного плаття
нам не ладьте ще, —
хай горить багатте,
хай ще молот бє!
Хай зміниться, братте,
край весь в арсенал,
хай горить завзяте
та военний пал!

— — — — —
Скосимо бадиллє!

Ворожу власть
звалимо на прах!
І не буде того зілля
на наших батьківських полях.

Пісня Чорношличників.

Гостра зброя, чорне плаття,
у душі огонь завзяття!
На визвольний рве нас шлях
чорний із тризубом стяг.

Срібний тризуб, чорне дно,
смерть... життя — нам все одно.
Чорношличників завзяття
знають добре хижаки.

Із визвольного шляху
нам немає вороття;
перелилась чаша вщерть:
або воля, або смерть!

Нам нема в ярмі життя,
нам нема вже вороття;
помстою гремить наш хор:
Воля — смерть!

Се наш прапор!

Кажеш, що плачеш при звуках моїх слів-пісень...

Знаєш, дитино, чий голос до тебе через мене мовить... чиїм голосом я співаю — ридаю...?

Знаєш, чий жаль сей заклятий у пісні моїй, жаль, що твою душу болем переймає і сльози викликає?

Пісня моя тільки відчуттем суму... тривоги Матери Великої.

Пісня жаліється на кривди... зусилля... лиш вислів великого горя-печалі народу цілого.

Горе, біль народу мого залягає душу мою... в пісні тремтить сльозами і в душі твоїй відгук знаходить...

Я бачу огню і крові море...

Я бачу згарища кругом, руїни...

Я бачу хмар грізних, бурливих тіни...

Я відчуваю біль народу... горе.

В пісні моїй ти чуєш голос України.

„Вільна була я, та вороги взяли й заковали мене в кайдани...

Рани давні розривають та ще й завдають нові...

Що тільки до життя піднесу руки, знов дістаю нові удари та новії муки...

Свобідна була я... на землях просторих була я княгиня...

Нині — в сімї народів вільних — тільки я одна лишаюся — рабиня...

Я тільки в немочі великій, у знесиллі, а
вороги раді б бачити мене в могилі...

Жива я — а вороги сусіди кладуть мене
до труни..."

— — — — —
Знаєш, дитино, чому плачеш при звуках
моєї пісні?

У ній...

Не срібні струни арфи так дрожать.

Не стогін се дерев у бурі час.

Не шум се колосистих градом битих нив.

Ні рев живих та бистрих вод,

коли граніт спиняє гін...

коли мороз бере їх в ледові закови...

У пісні цій

жаліється безкрайнім морем сліз

пролитих

Народ.

У пісні скарга — жалоба одна.

Ой, бо ж над нами знову ночі тьма...

Нова мурована тюрма...

Йде туга... З ранніх літ
іде за мною в слід, —
і тільки труд і бій
ще лагодить той смуток мій...

Хай труд і бій і жар пісень
скоріще дасть вам волі день.

На бій великий душ спішу,
в ряді борців наш стяг держу;
там, де рішається борня,
хитається судьби вага,
кидаю жар-огонь пісень,
хай скорше блисне волі день.

Туга.

Де ти?... Де ви?... Ой, цить... Ой, цить!
У серці мому лютий біль, —
мов скошена трава усе лежить?...
Немає вас?! Не буде вас?
Як по жнивах скрізь пусто серед піль...
Де ви?... Де, брате, ти? Ой, цить!
У серці мому лютий біль!

Коли спокою день настане ?
Коли раз сонічко погляне
на землю і на цвіти
тут, де пливуть кроваві ріки,
конають людські діти ?...
Ой, мир усім, що полягли у бою !
Та мир і тим, що із журбою
та з тугою лишилися по втраті...
Спокій цілому світу,
спокій і серцю всякої людини...
Нехай і пам'ять днів кровавих згине...
Мир всім — на віки!

В зимовий вечір.

Землю криє сніг спровола,
в далі видно блиски лун,
лячно, сумно доокола..
В хаті цвіркотить цвіркун,
скрипку зняв малий Микола,
та не доторкає струн...

А на кужелі дівчата
навивають білий льон, —
мовкне пісня лиш зачата,
десь озвався болю тон;
ізжахнулись небожата:
щось майнуло до вікон.

Хто се? Хто? Чи тінь людини,
чи живий ще?... Ворог — друг?
Чи в час туги з вихром лине
і глядить прощення дух?
Вже матусі без причини
з рук не випав піря пух.

Бачить певно стать кохану;
руки склались до молїнь...
Син пішов — у путь незнану...
Чи вертає тільки тінь?
Може бачить лиш оману:
„Глянь — чи хто ввійшов у сїнь?“

Вихор тільки... Чутно в полі
щось мов свист, мов шум та гук,
наче плач тих, що без долі:
„Господи, спаси від мук...“

— — — — —
Незлущеної фасолі
дитинята мечуть струк
і в огонь, що погасає,
докидають ще скипок.
Тихо гурт про бій співає,
вяжеться перлин низок,
і за піснею в безкрає
преться думка — в край казок.

Близько північна година.
Рветься пісня... рветься льон; —
і міцніє хуртовина,
стогін беться до вікон...

— — — — —
Чи побачить мати сина,
чи лиш тінь у темі вікон?

— — — — —
Що було се? Дійсність?... Сон?...

Жалі матери.

Ой, калино, цвіте туги,
де мій син — один і другий? H
Чи ти знаєш, чи відаєш,
де соколи спочивають?
Йшли калинку піднімати,
і пропали... Де? — не знати!
Чи взяли їх хвилі ріки?
Чи де стогнуть, як каліки?
Чи пропали з рук ворожих
при дорозі, де хрест Божий?
Чи їх кинули до ями
з ворогами — москалями?
Чи гребли їх добрі руки?
Чи рознесли тіло круки?
Діти, чи зійдуся з вами?
чи з журби піду до ями?
Як би знала, де могила,
я б слізми вас воскресила... Tx
Чи ви як дві каплі в морі?
Чи як дві на небі зорі?
Ой, ти, доле зла, жорстока,
чом я в світі одинока?
Невлічимі в серці рани...
Світ увесь у безвість кане...
Світ у темінь западає...
в серці голос ваш лунає...
З горя я неначе мертва...
Та чи здасться хоч та жертва?

Юність вашу, вашу вроду
віддала я для народу...

Я ж для нас бажала волі...

Ой, гроби — гроби у полі...

Гнеться калинонька в лузі;

наші все ще не в потузі..

Як пірвуть ланцюг на собі,

чи згадають тих, що в гробі?

Чи та жертва вже остання?

Чи далеко до свитання?

Мельодія одна лунає в тишині. —
Я чую все її. — І тиха і сумна,
як тихий плач у сні...
ридання — плач без сліз,
як шум віток беріз...

— — — — —
Мельодія одна — та тиха та сумна —
росте, дзвенить в одно.

Ой, що се — що?
Шум градом битих піль?
Тріск ломаних топіль?
Зойк — боевищ гроза —
в мельодії луна?
Чий се розпуки крик?
Кому весь чар життя поник?
Хто плаче так? Ой, хто?
Лишилося гніздо — гніздо таке пuste...
Дружиноньки нема...
Дитяточко мале...
Чи матінка стара
у світі сім сама?
Хто побивається,
волоссе в болю рве?
Зі світа щось зійшло,
щось скарб життя взяло...
Хтось відійшов відсіль — на віки...
нас лишив...

Відсіль хтось відійшов,
з собою скарб поніс —
все щастє, всю любов,

з собою взяв весь рай...
Лишився нам одчай...
Хто плаче так без сліз?
Чи вихор ломить, гне —
чи рве вітки беріз?
Шумить горючий ліс,—
дуб-велитень паде?
Хтось відійшов відсіль, —
лишився тільки біль...
Лишилася одна —
мельодія без слів — сумна...
Я чую все її — (вона в моїй душі)
як тихий плач — у сні...

Поклін борцям.

В борні за Вітчину,
в надсильному дужанню
в могилу Ви лягли
в життя самім заранню...
Обильно землю сю
Ви кровію зросили,
лягли в сталевій зброї
на полі Слави — Ви, Герої!

— — — — —
Офіра ваша — цвіт
дасть жниво золоте.
Ваш Дух — світило — стяг
на бою шлях
зове!

— — — — —
О, спіть, Орлята, спіть!
Хай гарний сон Вам сниться далі...
Хай сниться волі час
та ще й свободи день...
Хоч погляд Ваш погас,
хай далі сняться вам скрижалі,
що снилися Вам в життю!
Побідних ждїть пісень!

— — — — —
Безсмерних ореоля
вінчає Ваші чола!
Про Вас співати ме народ

лицарський спів рапсод!

— — — — —
До Ваших ми могил
ідемо повні віри;
безсмерте духа — чар,
посвята — серця жар,
завзяте юних сил
і велич вся офіри
скріпляють нам серця
надією життя!

— — — — —
Не дармо Ви дали
в сфері кров свою; —
воскресне Вітчина!

— — — — —
Поклін Борцям поклін!
І слава!!!!

Після бурі...

Де тут краса? Де мир? Де лад?
Світ повен злоби... повен зрад...

Де спільна ціль.. мета одна?!
Контрасти скрізь... і скрізь борня!

Хто відповідь на се нам дасть:
Чом світом править лож... тьми власть?

Заглади дух збільшає біль:
могили тлінь усьому ціль.

Даремний бій, даремний труд:
в руїнах край весь... гине люд...

Та инший спів — тріумфи дня —
співає творча міць життя:

Руїни вкрию барвним цвітом,
гроби зеленим оксамітом...

Пташнею звеселю простір!
Кріпися й ти, народе, й вір!

Покинь думки про тлінь могил,
добудь з душі знов творчих сил !

Збільши свій труд... втиши свій біль :
— Рости й творити всьому ціль !

До ідеалу йди... гляди з висот :
життє є вічне... вічний є народ !

Поглянь : листоньки розхиляє цвіт!...
І вір : живий і невмирущий світ...

Світло правди шлях нам стелить,
не кажімо: „Горе“ — „Леле“...
Не кажим: „Не знаю“... — „Може“...
тільки: „Зборю, що вороже“
тільки „Хочу“! — „Доведу“!
„Сміло прірви перейду“...
„Перейду, хоч гнеться кладка“...
Нас веде свята ціль — гадка...

Не сумуй і не скигли,
хоч круг тебе холод... мли...
хоч усюди ніч без зір...
Не сумуй, а кріпко вір:
Завтра буде сонце!

Сонце розяснить блакить.
Зацвите і ярий цвіт,
і пісень побідних тони
попливуть під неба звід...
Струя тепла, животворна
покріпить на бій, на труди,
і пригнобленим рабам
сил додасть до оборони.

Не сумуй і не скигли,
хоч як тяжко-важко нам...
Тільки нині холод, мли...
Завтра буде сонце!

Не говори мені ти знов
про наших ворогів!
Се світла вороги:
живлом усіх
ненависть, зло,
а не любов!
В поході душ на світла шлях
не стрінеш їх:
вони у млах
ідуть у низ... на дно...
О, не кажи мені
про злочини брехні...
Крил дум не обтяжай;
летім у світла край
у блеск — вільні!

— — — — —
В поході душ... у блеск вершин
приймім тягар терпінь і жертв;
для поколінь, що йдуть по нас,
тривкий лишім дороговказ.

— — — — —
Рід Ефіяльтів,
Ксантип, Медуз
і Юди рід
із чорноплямою паде у тьму
у низ, на дно,
на спід...

Оружжя їх — облуда... зло...
Про наших ворогів... мовчи...
Коли ж приманює
тебе їх щастє ефемерне,
гинь — як вони,
у царстві тьми...

Пісня поворотних засланців.

Минувся жаль... забувся гнів...
Любови міць спалила гріх...
Лунає скрізь дзвінкий наш спів,
вертаємо до рідних стріх!
Вертаємо до ясних брам,
до нив до наших .. на село...

— — — — —
Завія-буря нас несла.
А хоч між нами всіх нема,
полову вихор лиш розніс;
пuste було, що взяв нам біс,
полову взяв... лишив зерно...

— — — — —
До нив вертаєм, на село,
вертає з нами і добро!

— — — — —
На щирий труд — для Вітчини,
Маріє, нас благослови!

Благовіщення.

У Галилеї на весні
в дожджанні минають дні,
повисла тайна над землею,
а ластівок нема з вирею...
По чорнім полі... по чорній ниві
снуються мряки таємні, сиві...

— — — — —

У Галилеї вянуть лілеї...
На божий люд упав тягар,
Знущається Ірод варвар,
знущається жорстоко...
У Галилеї проти Римлян
горить ненависть в серці громадян,
горить жар мести... велить закон :

„Око за око...“

Знімаються протести, крик :
— Гнобитель тут не пан !
Одною думкою народ проник :

Жде зміни
для рідної країни.

— — — — —

А зір Сибіль глядить на Орієнт...
Віщують з лету хмар: хвилина — мент,
а втихне біль... у млі таємне щось гряде.
Ще не потух народу дух...
Народу славу віщує Симеон :
— Здержіте стогін... здійснився сон !
Люд кріпить ветха пророкиня Анна,

віщує радість перемог!
Серця в гору! Воскликнемо:
Осанна!

— — — — —
Удосвіта на ржавий мох
блеск заграви паде...
У блеску лун із неба йде вістун,
Пречистій Марії у мрій годині —
вість подає...

— — — — —
„Благословенна Ти в женах!“

— — — — —
Захоплена, немов у бурю туя,
знімається до маєстату Матери любови.
„Твоя хай буде воля!“

— — — — —
Зазолотився чорний шлях...
Пливе весняна, животворна струя
— онови:

Аллилуя!

Встає зі сну окрилене створіння,
з левад упала тінь глибока,
зашелестіла і осока,
метелики звергли кокони,
а на осонню цвітуть анемони...

— — — — —
Хтось шепотом про вість сказав...
Хтось це зачув... вість гаєм передав...
Шумить вже осокор...

пташат озвався хор...

Шу-шу... Шу шу... он загуло в діброві:
Пора! А будьмо всі готові...
Святім в огні мечі на чин!

Йде Божий-чоловічий Син !...
Минеться скрута й рідний люд
на волі заживе...

— — — — —
А дзвін лунає... дзвін гуде
і благовість про царство Боже
у світ несе...

Великий дзвін !!!

Просфорою ділюся з Вами,
заточники, переселенці,
(далеко Ви — та серцю близькі) :
нехай сей жаль по Рідній Ненці,
що Вас сповив слизьким змієм,
зоря Свят-Вечера розвіє,
нехай піддержує надії :
І нам та зірка заясніє,
та до воріт самого щастя
нас поведе... покаже нам
наш Вифлеєм !...

Просфорою ділюся з Вами,
трудівники, сини рілі :
Дай, Боже, Вам із криці сили !
Хай тугий дух не дасть упасти
під тягарем журби... неволі...
Тривайте в вірі, Непоборні :
Пробеться світ крізь хмари чорні,
по днях сучасности кровавих,
іде майбутнє в блесках ясних
нової радості і слави...

Просфорою ділюся з Вами,
Провідники змагань за Волю:
нехай сьогодні Вам тюрма
в сні зміниться у тихий рай !...
Благословенна жертва Ваша :
без жертв відродження нема!!

— — — — —
Ділюсь просфорою — думками
зі всіми, браттє й сестри, вами,
як бачу Вас... як бачу всіх —

із брам міських... зпід сільських стріх,
незломних душ світлий ряд,
що рветься стати — в ярі лави...
Нехай Вас кріпить чар коляд.
Минеться — вірте! — злоби ад,
розірветься ярмо жорстоке...
Тривке лиш те, що величає,
безсмертне, вічне те, що ясне...

— — — — —

Просфорою ділюся з Вами,
Ви, провозвісники... пророки,
всесильні вірою Всеpravди,
здивлені в Зорю емблем!
Дай, Боже, Вам в щасливі дні,
побачити, мов Симеон,
спасення Світло люду свого,
народ вести в наш Вифлеєм,
з народом заспівати враз:

Месія — Христос наш,
і пан наш, для всіх нас
народився.

надія наша закине міст!...

Велика віра хай нам дасть спасенне...

— — — — —
Із лісових святинь

пливе молитва молодих сосон...

— — — — —
Молїмся!

За силу до творчого труду,

за відбудову зруйнованих гнізд

молїмся...

Молїмся за сил наших зріст!

— — — — —
І зимовий скінчиться сон...

Над овидом, куди не глянь,
саван із хмари розпростертий...
Проголосили вороги
над нами присуд смерті!...

Впялилось терне в скрань,
у верх налито чашу нам — страждань...
„Звершилося — сповнилося...“
Сердито — плитами прибито
могилу - гріб...

— — — — —
На Україні... як вона широка
весь шлях — в хрестах... в хрестах...
— — — — —

Тобі до стіп,
до найсвятіших рук,
Ісусе Христе,
принос складаєм чистий
із наших мук,
складаємо ладан
при брязкоті желіз-кайдан
і молимо Тебе плачем без сліз :
Щоб Правда воскресла
і Волю принесла !

— — — — —
Ти хрестну перебув дорогу,
то й лекше власний хрест носити нам...
Своїм життєм — життя подав нам зміст,
тому ведеш і нас до ясних зізд!...
Над смертю відніс Ти перемогу,
з любови в темну хлань зійшов,
до аду брам,

мерців з могил збудив, —
тому нас вірою в життє скріпив :
Хоч край в руїні...

хоч шлях наш губиться в хрестах,
прокинуться мерці у домовині,
зірвуть могильні савани...
Прокинеться і Мати-Страдниця
із піснею побіди на устах!...

— — — — —

Щезають з овиду злі хмари,
світає ранок золотий,
наділи небеса блакитні шати,
скрізь розлилися веснянії чари...

аромати...

Розвіяв тіни блеск зоріння,
спливає повінь світляних искор,
життє підносить свій прапор,
поломяний прапор!

Йде для рабів та довгождана

Свята Неділя!

Осанна!!!

Йде третій день святий
відродження і розвесілля,

День Воскресення!!!

Тіни мовлять :

Останніх хризантем
ви не вяжіть в рантух,
на гроби не несіть
в десятилітте...

Не сниться нам в могилі квітте...
Не прагне рож наш дух !

Високо підніміть,
народній наш емблем !

Скинь, мамо, чорну ризу,
скинь, жінко, чорний фльор...
Нехай замовкнуть флети,
нехай сумний замовкне хор,
загине плач... розпуки крик...
Не куй нам, брате,
із білого мармору пам'ятник !

Всю міць душі зберіть,
храм волі довершіть !...

MCMXVIII — MCMXXVIII.

Спогад.

То не сон.. не сон... то ява!
То воскресла наша слава!
То вільні... свої то люди
досвіта ідуть на труди.
Сяє стяг... леліють ленти...
Тут кладуть вже фундаменти,
там плугаторі на ниві
в блесках сонця йдуть щасливі...
В своїй школі сміх дїтвори,
срібні гомони і хори...
Привитай їх — гей, левадо,
рідним звуком: Ладо! Ладо!
Зашуми і ти, діброво,
дійсність се — не мрія-слово...

— — — — —
— — — — —

Що се? Знов бурунні згуки?
Хмарою злітають круки...
Що се? Блеск пожеж на фоні?
Скиби на рілі червоні...
Понад дебри... млаки... нетри
з вихром лине плач Дементи...

— — — — —

Цить, о цить ти, Земле-мати:
по сїйбі — жнив треба ждати...

Замовчіть ви, чорні круки!
Як не ми, діждуться внуки !

— — — — —
— — — — —

Бачуть, бачуть очі туги
чар красок і світла смуги...
хоровід... дівчат багато...
Ах, це жнив Велике Свято !
Це озимина доспіла,
колосками зашуміла,
колос нив і піль розлогих
гнеться Власникам під ноги
і шумить гимн перемоги !

— — — — —

Ясний розсвіт... зелень... цвіти...
Сам народ став воло діти.
І леліють знов прапори
в ясний день Дементи-Кори ..

І. XI.

В той день... в той день...

в день слави,
в події Аннали ми вписали
великий чин!

Від снів — пішли — до діл!

Почерез грань,
крізь дим і згар
ішли ми без вагань
і клали фундамент

Держави!

— — — — —

Той день,
що завитав у гомоні пісень,
в народніх шелесті стягів,
Ви — що живі — впишіть в серцець
[скрижалі...

Йдіть далі!

Зачате Діло довершіть!

— — — — —

Не всіх... не всіх нас імена вам звісні.—
Та всі — всі як один,
що йшли тоді — в осінній млі
на чин,

шлемо ми заповіт з могили:

Той фундамент — освячений
героїв кровю —

не сміють зруйнувати вам ворожі сили.

В той день,

коли в осінній млі

палають знов акорди пісні:

На зрив! На чин!

22 січня р. 1918 — 1928.

А хоч у хуртовині
ми стратили усе,
надія в нашім серці
буяє і цвите!

Лишилися руїни...
лишилась нам — тюрма,
однак у нашім серці
зневіри ще нема!

Не поборов нас ворог,
бо духа не зборов,
бо є ще в нашім серці
до Вігчини любов!

Нам віри в нашу правду
не взяли вороги; —
ми шляхом — хоч тернистим —
прямуєм без ваги!

Землі дали данину:
Героїв наших кров!...
Серця у сталь змінили...
Нас ворог не зборов!...

Йдемо бадьоро, сміло
на стрічу дням, що йдуть...
Борня — аж до перемоги:
— се наша ціль і путь!

Хоч з бурі — хуртовини
лишилась нам тюрма, —
в душі є жар завзяття
і пісня боева.

10. 7. 1709 — 10. 7. 1929.

В 220 роковини Полтавської битви.

Нічого це... нічого,
що в бою побідив Петро...
Полтавські бої
у вічність канули давно...
Нічого це... нічого,
що він паде один...

Встає нас багато... багато:

встає народ
на боротьбу святу, — на чин!
І без зневіри, без розпуки,
не дбаючи про тіла й духа муки,
стає народ до боротьби:

— За право
та за достойність свого „Я“!
Гей, не страшні нам дні твої, Полтаво,
коли народ не вірить в смерть,
коли іде на стрічу сонцю
коли на стрічу йде свободному життю!

— — — — —
Паде титан... Мазепа... герой легенд...
А нам усе, за що страдав, святе!
Імя його в серцях живе!
Імя його для нас — у кожний час
спів боєвий, що порива

вперед, вперед,
до мет!

Імя його — це шум
орлиних крил...
Могутній зрив живих народу сил...
Імя його — для ворогів — це глум..
а враз і жах... незмірний жах...
Для нас — для поколінь —
імя його — символ стремління...
символ визвольних дум...

Нічого це... нічого,
що побідив Петро:
імя Мазепи — це звено, що вяже нас
в одно —
в народ!

Імя його — це власть... це міць...
проворність,
що віру нам дає в безсмерте наше,
що віру нам дає у нашу Волю... Долю...
в Соборність!...

Нічого це... нічого,
що він упав один...
Стає нас много-много
дочок — синів його...
Стає народ
звершити чин..
свою рапсодію скінчити.

Жанна д'Арк.

Її ім'я — побідна пісня —
луною досяга вершин блакитних.
Її ім'я — той дзвін, що в тишині гуде,
сягає згуками небес високих...
Вона — землі своєї
тим найкращим цвітом,
уплетеним в вінець народнього весілля...
Її ім'я —
віки у гльорію сповили...

* * *

З огнів автодафе,
що зажегла жорстока помста
[ворогів,
голубкою знімається Вона,
зі співом: Воля! Рай!...
Із кострища безсмертного легендою стає,
у сяйві... в заграві геройських діл — уся,
у німбі з ясних зір...
Вона — правдива казка перемоги,
манить — і зачаровано існує вічно...
Вона в безкрайому часі
як божий міт!
Її ім'я — символ зеднання Вітчини!
Її ім'я — солодка смерть за Вітчину...

* * *

У стіп пам'ятника їй
в захопленню йдуть покоління...
Нащадки — лицарі навколішках...
Навколішках і світ весь — перед нею...
Вона —
любовю — жертвою
свята!!!

Маківка.

(1915 — 1930).

Де ревли гармати, де свистіли кулі...
нині орлів клекіт... нині зов зазулі...
Небо знову синє... сонце знову ясне...
Стяг цей тут остався... стяг цей нам
[не згасне...
Не зблідне... не згасне... остане на віки...
За цей стяг пролили ми кроваві ріки...
Несла Головчанка кров ген до Опору...
Стрільці не схилили ясного прапору.
Ой, неслась Опором кров у Чорне Море...
„Не дамо!“ — лунало — „Ворог нас не збере!“
Серця в нас палають завзяттем,
[любовю,
ми нові події записали кровю...
Ярим цвітом вкрита земляця кровава,
на Стрільців могилі барвінком мурава...
Поміж барвіночком шепчуть незабудьки:
Ой, сестриці: цигтьте — щезнуть
наші смутки...
Згадують цвітоньки громовицю битву,
запахом до сонця — в небо шлють молитву:
Ой, сестриці, цигтьте: — з нами Божа
ласка,
Маківка ясніє в срібній млі, як казка...
Хоч ті душегуби полишали зруби, —
смерічки та дуби знов підносять чуби...

Дуби рвуться в гору юні та лискучі,
не лянні їм громи... не страшні їм тучі...

— — — — —
Маківка та Клива горда і щаслива...

Надлітають, як ті птахи, вісти з лугу :
— Ой, ростуть ворожі дуби — у потугу !

А та наша калинонька гнеться в тузі,
ой, нема для неї сонця в ріднім лузі...

Розпростерли буйно чуби — горді дуби; —
вяне у холодній тіні цвіт наш любий.

Ой, як тебе нам здобути, ясний світе ?
Що допоможе, як зірвано з дуба віти ?

Ой, як тої калинойки жаль нам — жаль,
аж досада нам змінєє серце в сталь...

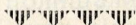
Хай росте ж досада в серці з дня
[на день, —
хай зрубає вістрем сталі гордий пенъ...

І скупається калина в світла смузі, —
оживе і стане красна — в ріднім лузі...

Одягнеться у квітоньки сніжноткані
і росοю заясніє на свитанні...

А в полудне прибереться у коралі —
і минеться наша туга тай ті жалі...

Гей !

А маків цвіт — як та доріжка
палає, вється серед піль,
а в цвітах тих і кров сердечна,
а в цвітах тих і чорний біль...

Цілує сонце маків цвіти,
платки-уста поїть роса —
у цвітах тих і жар любови
і саможертви вся краса...

Лягли в останній тут пригоді
Стрільці-Соколи молоді...

Не руш — не руш — не рви — тих цвітів,
ті цвіти кровю їх — живі...

І не жалій так тих, що впали; —
віддай Героям славу честь...

Бач, рясно так в пшениці ярій
палає цвіт як грань... як месь.

Життє погашене нечайно —
у цвітах гін найшло ось тут...

Вогні притаєні хвилину, —
укриті іскри бурі — ждуть...

Життя і смерти пісня вічна...

Палає спіє в ярій мак...

В новій пригоді цвіт посвяти
покаже нам дорогу-знак...

Свято пісні.

Пісне наша, пісне,
наша ти відрадо,
звеселяєш нам і хату,
ниву і леваду...

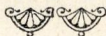
Пісне наша, пісне,
гей, ти наша славо,
до життя ти нас збудила,
і даєш нам — право!

В тобі, пісне, сила
і краса і чари,
ти збудила — зєднала
України шари...

У твоє століття,
в дні твого свята,
дай надії, дай нам віри,
пісенько крилата.

Задзвени нам сміло —
гомоном побіди,
хай почують, що живемо,
дальші — і сусіди...

В скарбі України
ти найкраща перла,
доки нам лунаєш, пісне,
доти: „Ще не вмерла!“

О, Книго ти наша!
На картах-скрижалях твоїх ще Судьба
різьбить: Боротьба!
О, Земле! О, Мамо!

Наш люд то — біль!

Велика ціль:

Ділімо труд!

Ділімся з ним —
неначе хлібом — словом ognяним,
тим словом, мов горючий бір!

Тим словом — грім!

Хай слово серце в зброю зодягне,
хай прийде суд!

А хоч і тут і там
ще не один зруйнує буря дім,
здвигнемо знов

твердиню храм!

— — — — —
А недоказане хай з білих шпальт

[читає зір...

Крім слів — у Книзі нашій — серця зміст
і серце серцю заповість про дні, що йдуть.
Картини білі

рвуть

на чин... на діла смілі!

— — — — —
Хай слово — жар-огонь
із вірою в майбутнє вас веде,
хоч через тернем вкриту путь —
ген, ген! де обнімається з землею небо...

Де тьму і кригу

світ золотий зборов !

Де овиди нові...

До вічних правд... до вільного життя
вільна дорога !

І з щастя трепетом... і з гордістю у книгу
ми впишемо гимн: Перемога!!!

Наша Книга! Ах, у ній
скільки снів тих... скільки мрій...
Що слізки залитих карт...
Так усе... із роду в рід,
Наша книга: муки плід!

— — — — —

Гей, зберімо волі гарт
і нові зачнімо карти,
не сходім з народа варти!
Палімпсест, старе письмо,
заступім новим: Діло!
„Кнут... Неволю... Злидні... Слезі...“
заступімо словом: Лезо!
„Лиха доля“... „Безталанна...“
заступім: Життю осанна!
А „Роздори“ словом: „Злука!“
Як та ціль, що гріє діда,
запалить до діл і внука,
гнеть напишемо: Побіда!!!

— — — — —

Наша Книга — наші дії,
гордощі, підйом, надії,
змаги і любов і лет
до високих, ясних мет,
святощі і скарб чуття,
джерело і творчий рух,
що нестримно і завзято
творить храм свій... власну хату...
пориви... шукання... рух...

Наша книга — се звук ліри,
що ятрить нам серця рани,
що палить, неначе грань!
Але в ній — і легіт віри:
Не довічні ті кайдани...
Гей, Народі наш, устань!
Золотий свитанок, — глянь...

Наша Книга — се наш стяг,
що веде на волі шлях,
ген веде із пекла мук...
Євангеліє життя,
хай іде від „я“ до „я“,
з рук до рук!

Звенить у серці... звенить в одно
дрібне слівце оте:

Звено!

Спійло святе — свята любов!

Звенить і зов:

Для Неї — все!

Зложім обіт —

із гаслом тим
в життє іти,
іти вперед,

де на верхах... в осяйній далі
блисять скрижалі:

— В імя Її...

— Для Неї — все!

Нехай наш зов

єднає нас

творить ядро...

ввійде в нутро... в народу глиб...

Любов Її

неначе страсть,

неначе жар,

огорне всіх,

зедна в одно!

Як гурт зросте,

тих, що трофеї

змагань своїх

дадуть для Неї,

як кожен дасть

для Неї — все,

хоч би життє, —

завершимо,
що Дух Її,
Землі цієї,
що голос крови

велить...

Порушимо хоча б і гльоб
з основ!..

Зірвемо полотно
ненависних нам декорацій...

— — — — —
Звенить в одно
слівце дрібне...

Звенить... звенить...

$$\begin{array}{r} 128 \\ 1 \\ \hline 304 \end{array}$$

Зр. 60к) 3,84 (1986)

6255

„ЗАГАЛЬНА КНИГОЗБІРКА“

під редакцією Д. НИКОЛИШИНА

видала досі ці випуски :

1. Тарас Шевченко : Історичні поеми. Пояснив Д. Николишин. 2-ге видання.
2. Д. Николишин : Козаччина в поезії Т. Шевченка (Ладиться 2-ге видання).
3. Тарас Шевченко : Гайдамаки. Пояснив Іван Шпитковський. (Ладиться 2-ге видання).
4. Дмитро Николишин : Хвилини Поезії. (Вичерп.)
5. К. Саллюстій Крісп : Змова Катиліни. З латинської мови переклав і поясн. Д. Николишин.
6. Марко Т. Ціцерон : Промови проти Каталіни. З лат. мови переклав і пояснив Д. Николишин.
7. М. Роздольський : Теорія драматичн. мистецтва.
8. Д. Николишин : Мзєві акорди. Картина у трьох діях (зі співами й танцями).
9. Др. Станислав Людкевич : Загальні основи музики. (Теорія музики).
- 10—11. Др. Іван Раковський : Вселенна. Начерк астрономії. Часть I. Про землю, місяць і сонце. Часть II. Зоряне небо. (Ладиться).
12. Т. Шевченко : Політичні поеми. Пояснив О. Цісик.
13. Плятон : Бенкет (Сімпозион) Розмова про любов. Зі старогр. мови перекл. і поясн. І. Огоновський.
14. Д. Николишин : Тайна. Трагедія у 5 ти діях.
15. Демостен : Промови проти Филипа Македонського. I. „Олімпійські промови“. Зі старогрецької мови перекл. і поясн. Д. Николишин.
16. Микола Мельник : По той бік греблі. Оповід.
17. Степан Руданський : Історичні поеми із уводом і примітками. (Ладиться)
18. Д. Николишин : Артисти. Комедія в 4-ох діях.
19. Уляна Кравченко : Prima vera. Збірка поезій. (Ювілейне видання).
20. Юра Шкрумеляк : Авлева жертва. Поезії.
21. Овідієві переміни (Метаморфози). Том I, 1.3 лат. мови перевіршував Д. Н.
22. Д. Николишин : Мати. Драма в 4-ох діях.
23. Уляна Кравченко : На новий шлях. Поезії.
24. Уляна Кравченко : В житті є щось. Поезії.
25. И. В. Гете : Торквато Тассо. Драма. Переклав Д. Николишин. (Ладиться.)
26. У. Кравченко : На визвольному шляху Картини.
27. Д. Николишин : Королівна. Казка. Драм. поема.
28. У. Кравченко : Для Неї—все! Поезії.

Рл 6255 у

У. Хравченко

Для меї -
все!